

– Գիտեմ:

– Դուք ասացիք, որ հրեից լեզուն նոյնպես իմանում էք:

– Իմանում եմ:

– Ի՞նչ պետք էին ձեզ այդ լեզուները:

– Իմ ընտրած առարկան չէր կարելի, առանց այդ լեզուների գրականության հետ լաւ ծանօթ լինելու, հիմնաւոր կերպով ուսումնասիրել:

Նրա դեմքը փայլում էր, ինչպես փայլում է դեմքը մի աղքատի, երբ գանձ է գտնում: Ես այժմ մի առանձին յարգանքով էի նայում նրա վրայ, որին առաջ մի մեծ բանի տեղ չէի դնում: Նա հին լեզուներ գիտեր, նա հին, գործածութիւնից ընկած, տառերի վերծանութիւնն էր իմանում: Նա սովորել էր եւ մի առարկայ, մի գիտութիւն, որի մասին ինձ ոչինչ չյայտնեց: Դարձեալ մի գաղտնիք, դարձեալ մի հանելուկ, որ մնում էր ինձ լուծել...

Չարմանալի բան է, թէ ինչպես մարդ մի նոր կերպարանք է ստանում մեր աչքում, երբ փոխում ենք մեր նախապաշարմունքը, մեր կարծիքները նրա մասին: Առաջ, երբ ես համարում էի նրան մի հասարակ գործիչ, թէեւ լաւ ծիաւոր եւ քաջ երիտասարդ, նա բոլորովին այլ տպաւորութիւն էր գործում իմ վրայ: Իսկ այժմ, երբ նայում էի նրա վրայ, որպէս մի ուսումնական անձի վրայ, ամէն ինչ նրա մէջ փոխուած էի տեսնում: Նրա դեմքի արտայայտութիւնն անգամ փոխուել էր իմ աչքում: Վաղեմի խստութիւնը մեղմացել էր, եւ ես նշմարում էի այնպիսի խորին, անբացատրելի գծեր, որպիսիները կարողում էր նա այն խորհրդաւոր մագաղաթների վրայ, որ բռնած էր իր ձեռքում: Այժմ նրա ձայնն անգամ այլապէս էր հնչում, քան թէ առաջ, մի անուշ, սրտի խորքը թափանցող ձայն, որ ջերմ համակրանք էր ազդում: Այժմ նրա խելացի աչքերի խորութեան մէջ նկատում էի ես անսահման հեզութիւն, անսահման առաքիւնութիւն, ներշնչուած բարձր, աստուածային գաղափարներով:

Նա այնպէս երկիւղով եւ զգուշութեամբ էր շօշափում մագաղաթի ցեցակեր թերթերը, որ, կարծես թէ, դիպչում էր իր սրտի ամենանուրբ թելերին: Մի փոքրիկ կտոր նրանցից պատռոյնիս, նրա սրտից մի բան պատռում էր եւ ամբողջ մարմնով դողում էր նա: Ինձ թւում էր, որ միանգամից նա փափագում էր իմանալ, թէ ինչե՞ր էին թաքնուած այն հին, մոռացուած թերթերի մէջ:

Ես ընդհատեցի նրա պարապմունքը, հարցնելով.

– Ասլանը շա՛տ ուշացաւ:

– Ի՞նչ զարմանալու բան կայ, – պատասխանեց նա ժպտալով, – բժիշկ եւ կաթողիկոս, ի հարկէ, միշտ նիւթ կը գտնեն խօսալու: Ձեզ հետ դասակ ունե՞ք, – փոխեց նա խօսքը: